

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

София, 1 юли 2010 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Евгени Танчев

Членове:	Емилия Друмева	Георги Петканов
	Владислав Славов	Ванюшка Ангушева
	Димитър Токушев	Цанка Цанкова
	Благовест Пунев	Стефка Стоева
	Пламен Киров	Румен Ненков
	Красен Стойчев	

при участието на секретар-протоколита Росица Симова разгледа в закрито заседание на 1 юли 2010 г. конституционно дело № 12/2010 г., докладвано от съдията Цанка Цанкова.

Делото е образувано на 25.05.2010 г. по искане на 61 народни представители от 41-то Народно събрание.

Производството е по чл.149, ал.1, т.1 от Конституцията на Република България /КРБ/ и е във фаза на проверка на допустимостта на искането, съгласно чл.19, ал.1 от Закона за Конституционния съд /ЗКС/.

Искането, с вх. № 18 от 13.05.2010 г., е за даване на задължително тълкуване с формулиран петитум: „тълкуване на правната категория „мандат” според основния ни закон” и „може ли мандатът да бъде прекратен предсрочно извън основанията, изрично посочени в Конституцията и закона”.

Вносителите на искането посочват, че в българската Конституция многократно е употребен терминът „мандат” за различни органи и неговите /вероятно се има предвид „техните”/ членове. Посочени са конституционни текстове – чл.64, ал.2, чл.97, ал.3, чл.99, ал.7, чл.130, ал.4 и ал.8, чл.132а, ал.4, чл.147, ал.2, чл.148, ал.3. Твърди се, че в практиката се влага различно съдържание в правната категория „мандат”. Посочва се, значението на мандатността като защитен механизъм на демокрацията, както и че принципът на установяване срока на мандата на държавните органи осигурява независимостта на мандатните членове на съответния орган. Според вносителите Конституцията изчерпателно дава основанията за предсрочно прекратяване на пълномощията на лицата с мандат. Поставя се въпросът може ли чрез закон да се прекратява предсрочно мандатът на органа, респ. на неговите членове, извън посочените в Конституцията основания и се изразява становище, че това е недопустимо. Посочва се още, че има конституционни органи, чиято мандатност се урежда в закон и той е, който урежда и предсрочното прекратяване на мандата, а също, че мандатът за държавните органи, създадени със закон, на които се възлагат конституционни функции, както и този на техните членове се урежда в специалния закон, включително и условията за предсрочно прекратяване на мандатните правоотношения. Тъй като мандатът е конституционна правна категория, тя трябва да има еднакво съдържание в правото и държавното устройство, а мандатното правоотношение да има еднакъв правен режим. Оттук се извлича и поставеният в искането въпрос дали е допустимо с последващ закон да се прекратяват предсрочно мандатните правоотношения, вън от посочените основания в специалния закон и отговорът според вносителите е отрицателен. Според тях противното е недопустимо и конституционнонесъобразно, защото така ще се обезсмисли „мандатът” като конституционна категория.

С писмо № 18 от 15.05.2010 г., председателят на Конституционния съд е поискал да бъде допълнено искането на групата народни

41

представители по отношение на правния интерес от тълкуването. В отговор, с писмо вх.№ 18 от 18.05.2010 г., искането е допълнено в смисъл, че е налице законодателен, държавен и обществен правен интерес по съображения, че правната категория „мандат” има съществено значение, както за конституционните органи, така и за текущото законодателство. Сочи се, че в Народното събрание са внесени законопроекти, които пряко засягат въпроса за мандата от гледна точка на законодателния процес, включително и законодателната инициатива. Според вносителите налице са и държавни и политически съображения, предвид изявления за предсрочно прекратяване на мандати, напр. на Висшия съдебен съвет /ВСС/, както и изявления от структури на гражданското общество.

Групата народни представители е поискала конституирането като страни в производството на президента на Република България, Народното събрание, Министерския съвет, главния прокурор, Висшия съдебен съвет, Инспектората към Висшия съдебен съвет, омбудсмана на Република България.

За да се произнесе по допускането на искането на групата от 61 народни представители на 41-то Народно събрание, Конституционният съд съобрази следното:

От формална страна са изпълнени изискванията на чл.17, ал.1 ЗКС за допустимост на искането за задължително тълкуване. Конституционният съд е сезиран съгласно чл.150, ал.1 от Конституцията от повече от една пета от народните представители. Спазена е изискуемата форма.

Искането е за нормативно тълкуване. Конституцията, съгласно чл.149, ал.1, т.1 КРБ, е възможен обект на задължително тълкуване, което означава, че могат да се тълкуват от Конституционния съд, както отделни разпоредби, така и няколко или група разпоредби, образуващи систематическо единство, допълващи се и в своята съвкупност отразяващи единството на институт на конституционното право. В искането са поставени два въпроса – за правната категория „мандат” и за основанията

за предсрочно прекратяване на мандат. Мандат в публичното право е основно понятие, което съпоставено с други конституционни и правни понятия, се разкрива като основна категория на правото. Съотношението на мандата с другите понятия и категории /което именно го определя като правна категория/ е с основополагащо за конституционното право значение. Конституционният съд се е произнасял, осъществявайки нормативно и казуално тълкуване на някои конституционни разпоредби в множество свои решения по отношение на различни аспекти на мандата, но не е извършвал нормативно тълкуване на категорията, съобразно уредбата в Конституцията, а такова е полезно и за обосновано разбиране на мандата, и за установяване на общо и непротиворечиво уреждане в законодателството.

Извършването на нормативно тълкуване е в съгласие с Конституцията, която установява принципа на мандатност при конституирането и функционирането на държавните органи в демократичната държава. Мандатът има и политически измерения като държавни властнически правомощия, осъществявани от различни държавни органи и състоящи се в дейност по управление в държавата.

Относно втория въпрос – може ли мандатът да бъде прекратен предсрочно извън основанията, изрично посочени в Конституцията и закон, Конституционният съд също намира, че искането е допустимо. Налице е правният интерес, поради разнообразието на източниците – конституционни и законови норми, които по различен начин, включително изчерпателно или не, определят случаите на предсрочно прекратяване на мандата. Възможни са различни разбирания за конкретните разпоредби при динамиката на делегираното от Конституцията законодателство и с оглед и в контекста на уреждане на мандата на даден държавен орган. Има и редица случаи на казуално тълкуване, което може да доведе при прилагането на конституционни и законови разпоредби до различни правни изводи.

Водим от тези съображения и на основание чл.149, ал.1, т.1 и чл.150, ал.1 на Конституцията и чл. 19 от Закона за конституционния съд, Конституционният съд

О П Р Е Д Е Л И :

Допуска за разглеждане по същество искането 61 народни представители от 41-то Народно събрание за задължително тълкуване на „правната категория „мандат”, според основния ни закон” и „може ли мандатът да бъде прекратен предсрочно извън основанията изрично посочени в Конституцията и закона”.

Конституира като заинтересовани страни в производството президента на Република България, Народното събрание, Министерския съвет, главния прокурор, Върховния касационен съд, Върховния административен съд, Висшия съдебен съвет, Инспектората към Висшия съдебен съвет, Сметната палата, Висшия адвокатски съвет, омбудсмана на Република България, Български хелзинкски комитет, Български адвокати за правата на човека, Асоциация за европейска интеграция и права на човека, Национално сдружение на общините в Република България.

Предоставя на страните 20-дневен срок за представяне на писмени становища и доказателства, каквато възможност се предоставя и на вносителите на искането.

Председател:

~~Евгений Данчев~~

Членове:

~~Емилия Друмева~~

~~Георги Петканов~~

~~Владислав Славов~~

~~Ванюшка Ангешева~~

)